

азъ бѣхъ влѣзълъ, да се нареждатъ на сѣщото мѣсто, на което прѣдидеция день бѣха се наредили новопристигналитѣ затворници, и да се изпращатъ отъ тамъ на бѣсилката.

Още помня шѣтната на полицейскитѣ, грубостта на началникитѣ имъ, безочливостта на тѣлпата, която бѣ подушала мърша за своитѣ скотски страсти, жалостта на свещеника, който бѣ дошълъ да причасти осжденитѣ, и отчаянието на самитѣ жертви. И какви жертви! Първитѣ, най-просвѣтенитѣ и най-имотнитѣ граждани на единъ цвѣтущъ градъ, които прѣтърпѣваха, като послѣдни злодѣи, най-срамното наказание, защото, изоставени отъ своитѣ малодушни вардаци, бѣха посрѣщнали тържествуещия побѣдителъ, и то заедно съ своитѣ съграждани турци.

Турцитѣ-посрѣщачи бѣха простени. А българитѣ се нареждаха сега по двама въ пловдивския конашки дворъ, съ ржцѣ, вързани отдирѣ, съ смъртна присжда, пришита от-прѣдѣ, на гърдитѣ, и заобиколени отъ жандарми, се изпращаха по разнитѣ участъци на града, за да бждатъ обѣсени. И тѣ трѣгваха спокойно, безъ сълза, безъ въздишка, да изпълнятъ както приличаше самата задача, която имъ оставаше да изпълнятъ — да умратъ достолюбно. Смъртта е всѣкога грозна. Но когато умирашъ на бѣсилка, мжченъ отъ съзнанието, че оставяшъ домашни, окръжени отъ скотове, домъ, ограбенъ отъ звѣрове, имотъ, разпилѣнъ у хора, които гинатъ съ тебе, и оставатъ сирачета като тебе, — когато умирашъ на бѣсилка, неутѣшенъ поне отъ мисълта, че си извършилъ нѣщо за отечеството, че си размѣнилъ единъ куршумъ на бойното поле съ вѣковния неприятелъ — о, тая умиралка трѣбва да съдържа въ себе си всички мжки на пѣкъла! И тия мжки храбритѣ карловци прѣтърпѣваха, безъ да трепнатъ, безъ да отправятъ ни най-малка молба къмъ мжчителя, ни най-малко натякване къмъ Бога.

Подиръ пладне на 16 августъ азъ получихъ отговоръ отъ жена си, отбѣлѣженъ, както ѝ бѣхъ посочилъ, по самитѣ букви на френския вѣстникъ. Тя ми явяваше, че

Вълкови и тримата Димови Араплиеви. Единъ печаленъ поменикъ, съ имената на стотица обѣсени карловци, се намира въ рапорта на тогавашния английски пловдивски вице-консулъ, Г. Калвертъ, обнародванъ на стр. 434 въ Синята книга за Турция отъ 1878 (Blue-book, Turkey № 1, 1878).